

2022

ITÄ-UUDENMAAN KÄRÄJÄOIKEUS

»» Toimintakertomus

Sisällys

Laamannin katsaus	4
Lagmannens översikt.....	5
Käräjäoikeuden toimintaympäristö.....	6
Käräjäoikeuden toiminta	6
Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden rakenneuudistus.....	7
Käräjäoikeuden organisaatio	8
Visio ja Strategia	9
Visio	9
Strategiset tavoitteet.....	10
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.....	10
Prosessit.....	10
Henkilöstö.....	10
Talous.....	10
Toiminnan tuloksellisuus	11
Työmäärä ja tavoitteet	11
Asiaryhmäkohtaiset tilastot.....	11
Riidattomat velkomusasiat	11
Laajat riita-asiat ja maaoikeusasiat	11
Avioerot ja muut hakemusasiat.....	12
Velkajärjestely- ja konkurssiasiat.....	12
Rikosasiat	13
Haastemiesten tiedoksiannot.....	14
Käsittelyajat	14
Tuottavuus ja taloudellisuus.....	15
Muu toiminta.....	16
Hallinto ja toiminnan kehittäminen	16
Tietopalvelu	17
Henkilöstö.....	18
Ikärakenne	19
Osaamisen kehittäminen.....	20
Työhyvinvointi ja työsuojelu.....	20
Työkykyä ylläpitävä toiminta	20
Työterveys ja työsuojelu.....	21
Etätyö.....	24

Näkymät vuodelle 2023.....	25
Yhteystiedot.....	26

Laamannin katsaus

Viime vuonna meillä tapahtui paljon - kuten aina tuntuu tapahtuvan.

Keskeinen tapahtuma oli uusien esimiesmääräysten antaminen ja määräystensaajien aloittaminen/jatkaminen tehtävissään. Samassa yhteydessä teimme osastoon 2 kohdistuneen pienemmän organisaatiomuutoksen, jossa notaarien ohjausta ja tukea kehitettiin merkittävästi. Uusissa esimiehissä oli paljon ensikertalaisia ja heidän tärkein tehtävänsä oli alkuun uusien tehtäviensä haltuun otto. Samalla alkoi myös ideointi yhdessä esimiehinä jatkaneiden kanssa siitä että, voisiko joitakin asioita tehdä toisinkin eli vielä paremmin. Loppuvuodesta sitten nimitettiin erillinen kehitystyöryhmä lainkäytön

työnkulkua pohtimaan. Esimakua tuli heti vuoden vaihtuessa, kun osastojen 4 ja 5 juttujakoa muutettiin tavoitteena erikoistumisen syventäminen sekä rootelien yksinkertaistaminen. Myös muuta kehitystyötä tehtiin koko ajan esim. esimiehiä ja henkilöstöä valmennettiin, perehdytystä parannettiin, virkistystoiminnan suunnittelua varten perustettiin toimikunta. Jnejne.

Ja samaan aikaan tietysti teimme koko ajan perustöitämme eli ratkoimme meille tulleita asioita.

Rikosasioita leimasi pakkokeinojen kova kasvu ja vangittujen juttujen iso määrä. Onneksi vastapainona saapuvien rikosasioiden määrä viime vuonna lukumääräisesti laski edellisestä vuodesta. Rikosasioita tuli yhteensä 4.805 kun edellisenä vuonna niitä oli tullut 5.343.

Riita-asioissa saapuvien laajojen riitojen määrä kasvoi kovasti ollen 1.107 kun edellisenä vuonna oli 1.018. Kasvu johtui uudesta juttutyyppistä, kun tanskalainen yhtiö on ruvennut ajamaan Suomessa lentoviivästyskorvausasioita Suomessa toimivia eri lentoyhtiöitä vastaan. Näitä asioita tuli vuonna 2022 lähemmäs 200 ja niiden tulo on jatkunut katkeamattomana vuoden 2023 puolella. Lentoyhtiöiden kotipaikat sijaitsevat noin 20:ssä eri Euroopan maassa sekä lisäksi Aasiassa ja Amerikassa, joten jo pelkästään korvausvaatimusten tiedoksianto on melkoisen työlästä. Tanskalainen yhtiö käyttää kielenä ruotsia, joten tämä uusi työmäärä on ohjautunut käräjäoikeuden ruotsinkielisille tuomareille osin tukkien heidän muita töitään. Mietinnän alla on, miten parhaiten vastaamme tämän uuden juttutyyppin haasteisiin.

Summaaristen riitojen määrä palasi normaalimmalle tasolle ollen 76.522. Konkurssien ja velkajärjestelyjen määrä myös kasvoi viime vuonna.

Ratkaisujen määrissä jäimme laajoissa riidoissa ja summaarisissa jälkeen saapuvien määrästä. Muissa asiaryhmissä pysyimme suurin piirtein saapuvien tahdissa.

Hurjan määrän kaikkea siis teimme viimekin vuonna ja siitä suurkiitokset henkilökunnallemme!

Lagmannens översikt

Fjölåret var händelserikt hos oss – som det brukar.

Den största händelsen var nya chefsförordnanden och att de personer som förordnades började/fortsatte i sina uppgifter. I samband med detta genomförde vi en mindre organisationsändring i avdelning 2 för att avsevärt utveckla handledningen och stödet för notarierna. Många av de nya cheferna var förstagångschefer och deras viktigaste uppgift i början var att få grepp om sina nya arbetsuppgifter. Samtidigt började vi tillsammans med de personer som fortsatte som chefer fundera på om vissa saker kan göras på ett annat sätt, det vill säga ännu bättre. I slutet av året inrättade vi också en separat utvecklingsarbetsgrupp, som kommer att tänka igenom arbetsflöden inom rättskipning. Försmak fick vi på en gång vid årsskiftet när fördelningen av fallen mellan avdelningarna 4 och 5 ändrades med avsikt att fördjupa specialiseringen och förenkla rotlarna. Också annat utvecklingsarbete pågick hela tiden, t.ex. cheferna och personalen fick coachning, introduktionen förbättrades, en kommitté inrättades för planeringen av friskvårdsverksamhet. Osv osv.

Och samtidigt fortsatte vi naturligtvis med vårt grundläggande arbete, dvs. avgjorde inkomna ärenden.

Brottmålen präglades av en stor ökning av tvångsmedel och stort antal av ärenden med häktade. Turligt nog minskade som motvikt antalet inkomna brottmål jämfört med året innan. Vi hade sammanlagt 4 805 inkomna brottmål, jämfört med 5 343 året innan.

Med tvistemål ökade antalet inkomna omfattade tvister stort, 1 107 i fjol jämfört med 1 018 året innan. Ökningen berodde på en ny typ av mål, ett danskt bolag som har börjat driva ärenden med ersättningskrav för försenade flyg mot olika flygbolag som har verksamhet i Finland. Vi fick nästan 200 sådana ärenden år 2022 och de har fortsatt att komma in oavbrutet även under 2023. Flygbolagen har hemvist i cirka 20 olika länder i Europa men också i Asien och Amerika, så bara det att man delger ersättningskraven är rätt arbetsdrygt. Det danska bolaget använder svenska i sin kommunikation och dessa nya arbeten har därför styrts till tingsrättens svenskspråkiga domare, vilket har lett till att deras andra arbeten har hopat sig. Vi fortsätter med att fundera på hur vi på bästa sätt kan möta de utmaningar som denna nya ärendetyp medför.

Antalet summariska tvister var 76 522, dvs. det återgick till en mer normal nivå. Också antalet konkurser och skuldsaneringar ökade i fjol.

I antalet avgöranden blev vi efter sett till inkomna omfattande tvister och summariska. I övriga ärendegrupper kunde vi i stort sett hålla takten med inkommande.

Vi jobbade alltså väldigt hårt i fjol också och för det vill jag rikta ett stort tack till vår personal!

Käräjäoikeuden toimintaympäristö

Käräjäoikeuden toiminta

Käräjäoikeuden tehtävänä on antaa kansalaisille, yrityksille ja yhteisölle oikeusturvaa ratkaisemalla sen käsiteltäväksi saatettuja asioita varmasti, luotettavasti, nopeasti ja kohtuullisin kustannuksin. Käräjäoikeus toimii tuomiopiirinsä alioikeutena, jossa ratkaistaan ensimmäisenä asteena rikos-, riita- ja hakemusasioita.

Vähäiset rikosasiat voidaan vastaajan suostumuksella ratkaista pääkäsittelyä toimittamatta kirjallisessa menettelyssä. Myös riitautumattomat summaariset riita-asiat sekä osa riitautumattomista hakemusasioista ratkaistaan kirjallisessa menettelyssä. Osa asioista käsitellään tuomioistuinsovittelussa tai päättyvät muutoin tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon. Muutoin asiat on käsiteltävä käräjäoikeuden istunnossa. Osa käräjäoikeuden istunnoista on valmisteluistuntoja ja osa pääkäsittelyjä. Istuntoja järjestetään Vantaalla, Hyvinkäällä ja Porvoossa. Osa asiakkaita voi osallistua istuntoihin käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Käräjäoikeudella on myös niin sanottuja videopalveluhuoneita, joilla voidaan mahdollistaa myös muiden tuomioistuinten asiakkaiden osallistuminen istuntoon videoyhteydellä.

Suomessa on yhteensä 20 käräjäoikeutta, joista Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on asiamäärältään Suomen suurin ja tuomiopiirin asukasmäärältään ja käräjäoikeuden henkilökunnan määrältään Suomen toiseksi suurin käräjäoikeus. Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa käsitellään yhteensä yli 90 000 asiaa vuodessa.

Käräjäoikeudella on kansliat Vantaalla ja Hyvinkäällä sekä istuntopaikka Porvoossa. Haastemiesten asiakaspalvelupiste sijaitsee kanslia- ja istuntopaikkakuntien lisäksi myös Järvenpäässä. Käräjäoikeuden hallintopaikkakunta on Vantaa. Viime vuosina käräjäoikeuden toimitiloja on remontoitu vastaamaan paremmin sen tarpeita. Hyvinkään kanslia ja Porvoon istuntopaikka on jo remontoitu. Vantaan oikeustalo odottaa edelleen laajennussaneerausta. Käräjäoikeuden Vantaan kanslia toimii tällä hetkellä väestötiloihin sijoitettuna Technopoliksen toimitiloissa Aviapoliksen juna-aseman välittömässä läheisyydessä. Erityisesti näiden väistötilojen ahtaus on viime vuosien ajan hankaloittanut käytännön toimintaa. Käräjäoikeuden tiedossa on, että Vantaan kanslia tulee toimimaan väistötiloissa ainakin vuoteen 2026 saakka.

Käräjäoikeus on kaksikielinen, mutta väestön enemmistökieli on suomi. Kansainvälistymisen vaikutus näkyy käräjäoikeuden toiminnassa niin riita- ja rikosasioissa kuin perheoikeudellisissa hakemusasioissa. Yhä enenemissä määrin vieraan kielen kääntämis- ja tulkkauspalvelujen tarve on lisääntynyt.

Kaikki käräjäoikeuteen saapuvat turvatarkastetaan, jotta asiakkaamme voivat turvallisesti asioida käräjäoikeudessa ja henkilökuntamme tuntee olevansa turvallisessa työpaikassa. Käräjäoikeudessa on kiinnitetty enenevässä määrin huomioita turvallisuusvaatimuksiin ja kehitetty niihin liittyvää suunnittelua.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomiopiiri muodostuu 16 kunnasta. Tuomiopiiriin kuuluvat Uudenmaan maakunnan kunnista Askola, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Sipoo, Tuusula ja Vantaa sekä Kymenlaakson maakunnan kunnista Pyhtää. Käräjäoikeuden toimialue käsittää siten itäisen Uudenmaan ulottuen pohjoisessa Hyvinkäälle ja Mäntsälään saakka sekä idässä Loviisaan ja edelleen Kymenlaakson maakuntaan kuuluvaan Pyhtään kuntaan saakka.

Maa- ja metsätalouden käräjäoikeuden tuomiopiiri on säännönmukaisesta tuomiopiiristä poikkeava ja sen toimialue on: Askola, Espoo, Hanko, Helsinki, Hyvinkää, Inkoo, Järvenpää, Karkkila, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Lohja, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Porvoo, Pukkila, Pyhtää, Raasepori, Salo, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vantaa ja Vihti.

Niin ikään summaarisissa riita-asioissa tuomiopiiri on tavanomaista laajempi ja käsittää koko Uudenmaan maakunnan pois lukien Helsingin kaupunki. Lisäksi alueeseemme näissä asioissa kuuluu Kymenlaakson maakunnasta Pyhtään kunta.

Tuomiopiirimme yhteenlaskettu asukasmäärä 31.12.2022 on Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan ollut noin 587 813 000, mikä on noin 1 % eli noin 5300 asukasta enemmän kuin vuonna 2021. Väkimäärän kasvun mukana myös alueen käräjäoikeuden asioiden määrät kasvavat. Alueemme erityispiirteinä on myös suomea tai ruotsia puhumattomien asukkaiden suuri määrä, mistä johtuen tulkkien käyttö istunnoissa on hyvin tavanomaista, mikä luonnollisesti mutkistaa ja pidentää istuntoja.

Vuonna 2022 käräjäoikeudessa oli yhteensä 208,5 henkilötyövuotta, joista tuomareita oli 54,5, haastemiehiä 25, kansliahenkilökuntaa 114 ja käräjänotaareita 15 henkilötyövuotta. Vuoden aikana saimme lisäresurssina määräaikaisen 6 kk käräjätuomarit, 8 kk haastemiehen sekä 12 kk käräjäsihteerin eli vuodelle 2022 myönnetty kokonaishenkilöstömäärä oli 210,7 henkilötyövuotta. Henkilöstöä oli hieman vähemmän kuin vuonna 2021, jolloin meille oli osoitettu lisähenkilöstöä koronapandemian aiheuttaman ruuhkan purkamiseen.

Käräjäoikeudelle myönnettiin vuodelle 2022 toimintamenomäärärahoja noin 13,2 miljoonaa euroa, josta noin 90 % kohdistui henkilöstömenoihin. Käräjäoikeudelle myönnettiin vuoden kuluessa lisää henkilöstöresursseja (yhteensä noin 0,17 milj. €). Käräjäoikeuden toteutuneet toimintamenot olivat 14,2 miljoonaa euroa. Käräjäoikeuden toimintamenoissa ei vuodesta 2020 lukien ole enää ollut mukana toimitilamenojen osuutta, koska ne on kaikkia tuomioistuimia koskien koottu Tuomioistuinviraston budjettiin.

Vuonna 2022 pandemian vaikutus käräjäoikeuden toimintaan oli jo lieventynyt. Se näkyi kuitenkin asioiden käsittelyn ruuhkautumisena, mitä pyrittiin purkamaan toimintavuoden aikana. Suurimpana haasteena toiminnassa on edelleen ollut henkilöstön suuri vaihtuvuus, mikä vaatii käräjäoikeudelta huomattavasti resursseja ja lisää tehottomuutta.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden rakenneuudistus

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on muodostettu vuoden 2019 alusta lukien yhdistämällä neljä käräjäoikeutta (Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeus sekä osa Hyvinkään käräjäoikeudesta). Samalla summaarisia riita-asioita keskitettiin käsiteltäväksi kaikista 20 käräjäoikeudesta yhdeksään käräjäoikeuteen.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden yhdistymisprojekti on vielä kesken. Käräjäoikeus on toimintavuosiensa kuluessa käynyt läpi useampia organisaation tarkistuksia, joista viimeisin tuli voimaan 1.3.2022 lukien, kun ensimmäinen kaksivuotinen esimiestoimikausi päättyi. Nykyisen organisaation on määrä olla voimassa seuraavan kaksivuotiskauden eli helmikuun 2024 loppuun saakka. Muutostahti on osoitus siitä, että toimintatapamme ja rakenteemme hakee vielä muotoaan.

Käräjäoikeuden toiminnassa merkittävimpana tavoitteena on viime vuosina ollut rakenneuudistuksen toteuttaminen. Käräjäoikeuden johtoryhmä asetti alkuvuonna 2020 kehittämisprojektin käräjäoikeuden rakenneuudistuksen tukemiseksi. Projektin tavoitteena on huolehtia henkilöstön jaksamisesta ja työhyvinvoinnista muutoksessa sekä tukea käräjäoikeuden muutosprosessia suunnittelemalla toimenpiteitä johtamisen ja hallinnon kehittämiseksi siten, että johtaminen on laadukasta, johdon ja esimiesten roolit ovat selkeitä ja hallinto tukee ydintoimintojen suorittamista. Lisäksi tarkoituksena on kehittää sisäistä viestintää siten, että se on selkeää, riittävää ja oikea-aikaista. Tavoitteena on yhtenäistää toimintakulttuuria sekä virtaviivaistaa työprosesseja kokeilemalla erilaisia työtapoja ja näin löytää parhaat mahdolliset toimintamallit. Projektissa on panostettu muun muassa käräjäoikeuden johtamiseen lisäämällä esimiestehtävien määrää sekä valmentamalla johtoa ja esimiehiä. Projektissa laadittiin yhteistyössä koko

henkilöstön kanssa käräjäoikeudelle strategia ja visio toimeenpanosuunnitelmiseen ja seurantajärjestelmiseen. Työ on edesauttanut käräjäoikeuden toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä kehittämistoimenpiteiden toteuttamisessa.

Osana projektia on toteutettu myös johtamis- ja esimiesvalmennusta. Vuonna 2022 asetettiin johtamisjärjestelmän kehittämisprojekti, joka jakautui kahteen kehittämiskohteeseen. Näistä ensimmäinen koski ennakoivan johtamisen systematisointia. Tavoitteena oli vakiinnuttaa aiemmin projektissa luotu strategisen ja ennakoivan johtamisen malli osaksi käräjäoikeuden johtamisjärjestelmää. Toisena projektin osa-alueena oli johtoryhmätyöskentelyn kehittäminen, joka kohdennettiin ylimmän johdon lisäksi osastojen johtoryhmille. Osana kehitystyötä laadittiin johtamisen periaatteet sekä johtamisen käsikirja johtajien perehdyttämisen tueksi. Käsikirjan avulla huolehditaan siitä, että määräaikaista esimiestehtävistä ja esimiesvaihdoista huolimatta käräjäoikeudessa noudatetaan yhteneväistä ja eheää johtamiskulttuuria. Työn ansiosta toiminnan seuranta on jatkuvaa ja ennakoivaa.

Kehittämistyö jatkuu edelleen vuonna 2023, jolloin valmennuksen teemana on ihmistyyppit ja erilaisuuden huomioiminen työelämässä. Projektille on myönnetty Valtiokonttorin KAIKU-kehittämisrahaa vuosille 2020–2022. Rahoitusta on haettu myös vuodelle 2023.

Käräjäoikeuden organisaatio

Käräjäoikeus on päällikkövirasto. Viraston päällikkönä toimii laamanni, jonka tehtävänä on johtaa käräjäoikeutta ja vastata sen tuloksellisuudesta.

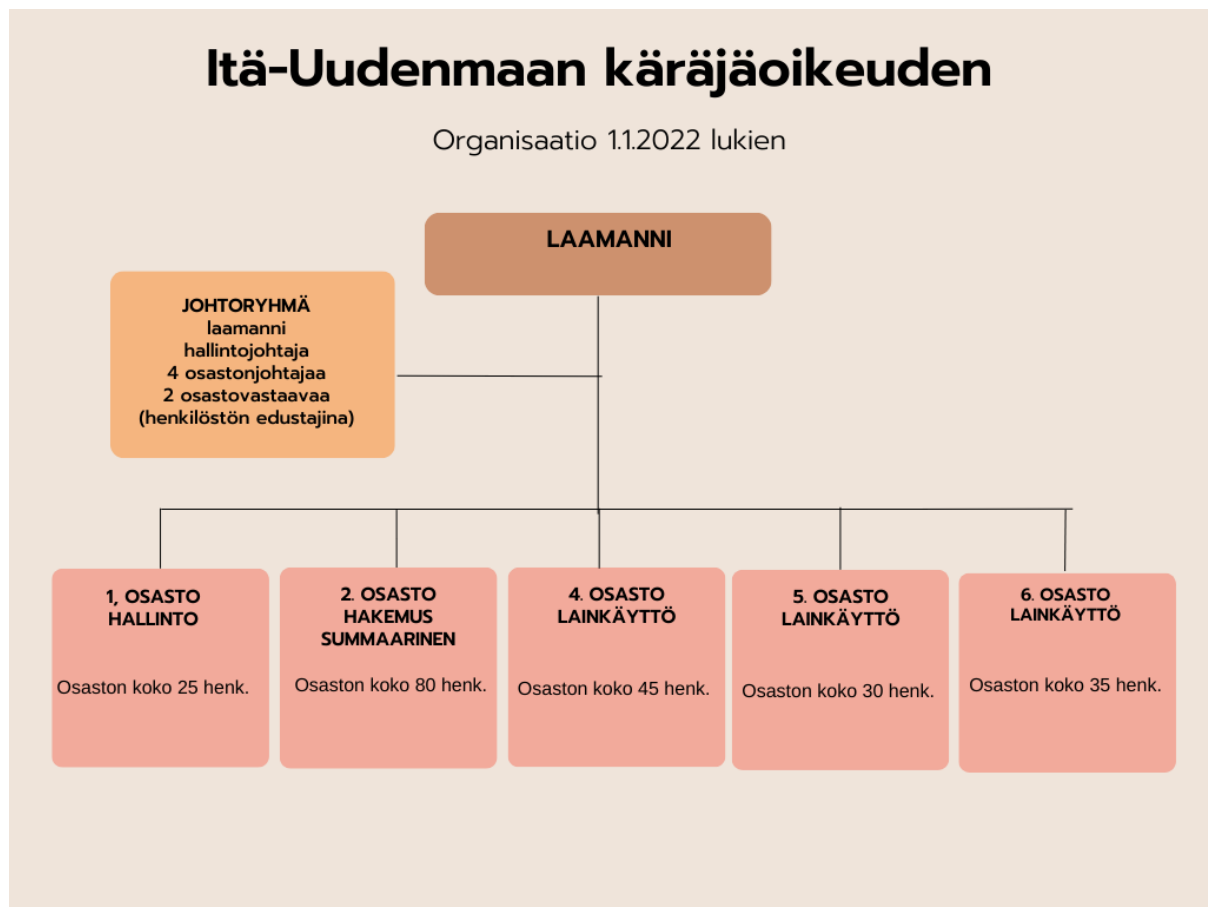
Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden yli 200 henkilöstö jakautuu osastoihin, joiden koot vaihtelevat 25 ja 80 työntekijän välillä. Käräjäoikeudessamme on viisi osastoa: hallinto-osasto, hakemus-summaarinen osasto ja kolme lainkäyttöosastoa. Osastoista hallinto-osasto toimii kahdelle kansliapaikkakunnalle jakautuneena eli hallinnon ja asiakaspalvelun henkilöstöä työskentelee sekä Vantaan että Hyvinkään kanslioissa. Hakemus-summaarisen osaston toiminta jakautuu kaikille neljälle paikkakunnalle eli sille kuuluvia haastemiesyksiköitä sijoittuu kanslioiden lisäksi Porvoon istuntopaikkaan, minkä lisäksi Järvenpäässä sijaitsee haastemiesten palvelupiste. Lainkäyttöosastoja on kolme. Niistä kaksi sijoittuu Vantaalle ja yksi Hyvinkäälle.

Hallinto-osastoon (osasto 1) kuuluvat henkilöstö-, talous- ja yleishallintoasioiden lisäksi asiakaspalvelusta vastaavat kirjaamot Hyvinkäällä ja Vantaalla, kuten myös kirjastot, arkistot sekä turvallisuus- ja toimitila-asiat.

Hakemus-summaariselle osastolle (osasto 2) on keskitetty summaaristen eli ns. riidattomien velkomusasioiden ratkaiseminen. Lisäksi osaston tehtävänä on riidattomien avioeroasioiden ratkaiseminen sekä muiden hakemusasioiden jako käsittelijöille. Osastolla toimii haastemiesyksikkö, joka vastaa käräjäoikeuden tiedoksiantotoiminnasta. Osasto vastaa haastemiesten toiminnan suunnittelusta ja toiminnasta. Käräjänotaarit on niin ikään keskitetty osastolle 2. Heistä osa suorittaa harjoittelujaksonsa lopun Hyvinkään kansliassa.

Lainkäyttöosastot 4, 5 ja 6 käsittelevät rikos-, riita- ja hakemusasioita. Lainkäyttöosastot ovat ns. sekaosastoja eli käsittelevät kaikkia riita-, rikos- ja hakemusasioita. Osastot ovat kuitenkin erikoistuneet tiettyihin asiaryhmiin erityisosaamisen, tehokkuuden ja toiminnan kehittämiseksi. Osastolle 4 on keskitetty rikosasioista kirjallinen menettely ja nopean toiminnan asiat, lähestymiskiellot sekä siviiliasioista ns. erikoisriidat. Osastolle 5 puolestaan on keskitetty pakkokeinoasiat, konkurssit, maa- ja metsäasiat sekä ns. erikoisrikokset. Hyvinkäälle sijoittuva osasto 6 huolehtii kaikista käräjäoikeuden velkajärjestelyasioista.

Hallinto-osastolla on hallintojohtaja ja muissa osastonjohtaja, jotka vastaavat osastonsa toimivuudesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. He ovat käräjäoikeuden johtoryhmän jäseniä. Osastoilla toimii lisäksi useita muita esimiehiä. Käräjäoikeuden johtoon ja esimieskuntaan kuuluu yhteensä yli 35 virkamiestä.

Visio ja Strategia

Osana yhdistämisprojektia laadittu strategia on vahvistettu joulukuussa 2020, joka tähtää vuosille 2021–2024. Jotta strategian tavoitteet toteutuvat, tulee seurannan ja toiminnan suunnittelun olla jatkuvaa sekä koko käräjäoikeuden, että osastojen tasolla. Käräjäoikeus on laatinut strategian toimeenpanosuunnitelman, jossa on määritelty keskeiset toimenpiteet edellä kuvattujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käräjäoikeuden strategiatyö onkin aktiivista. Käräjäoikeus seuraa strategian toimeenpanon toteutumista kaksi kertaa vuodessa (keväällä ja syksyllä) sekä pyrkii ennakkollisesti suunnittelemaan toimintaansa lyhyellä (3 kk), keskipitkällä (6 kk) ja pitkällä aikavälillä (12 kk). Tavoitteena on jatkuva toiminnan arviointi ja kyky reagoida mahdollisiin toimintaympäristön muutoksiin joustavasti.

Visio

Käräjäoikeuden visio tähtää vuoteen 2030. Sen mukaisesti tavoitteemme on kehittyä toiminnassamme sekä ulospäin että myös sisäisesti.

Strategiset tavoitteet

Strategiset tavoitteet jakautuvat yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, prosesseihin, henkilöstöön ja talouteen. Tavoitteenamme on, että ne myös näkyvät toimintamme arjessa ja ohjaavat kehittämistämme.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden strategiakartta

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Käräjäoikeuden toiminnan yhteiskunnallisina tavoitteina on tuottaa laadukasta oikeusturvaa ja taata asian sujuva käsittely. Tavoitteenamme on panostaa asiakaspalveluun sekä varmistaa, että avoimuus ja julkisuus toteutuu laissa säädetyllä tavalla.

Prosessit

Prosesseja koskevinä tavoitteina on huolehtia siitä, että käräjäoikeuden henkilöstö noudattaa yhtenäisiä ja sujuvia työtapoja, toiminnassamme hyödynnetään digitalisaatiota ja etätöyskentelyä. Tavoitteenamme on olla joustava ja kehittyvä organisaatio, joka toimii yhteisvastuullisesti eli siten että kaikki vireille tulevat asiat ovat talon yhteisiä asioita.

Henkilöstö

Käräjäoikeuden henkilöstöä koskevinä tavoitteina on panostaa osaamisen kehittämiseen ja motivoida henkilöstöä kehittämään toimintaamme ja omaa ammattitaitoaan. Tavoitteenamme on korkea työhyvinvointi ja positiivinen työkuultuuri, jossa kannustetaan innovaatioihin ja avoimeen keskusteluun.

Talous

Käräjäoikeuden taloudellisina tavoitteina on pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen talous sekä resurssoinnin riittävyydestä varmistuminen.

Toiminnan tuloksellisuus

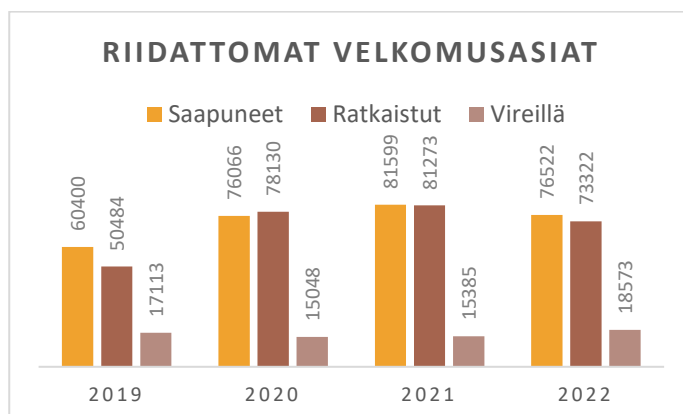
Työmäärä ja tavoitteet

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen saapuu ratkaistavaksi vuosittain noin 90000 asiaa. Vuonna 2022 asioita saapui 90393 ja niitä ratkaistiin 86607. Suurimpana asiaryhmänä ovat yksinkertaiset riidattomat velkomusasiat eli ns. summaariset riita-asiat, joita saapui hieman yli 75000 ja ratkaistiin yli 72000 asiaa. Laajoja riita-asioita saapui ennakoitua enemmän ja niitä ratkaistiin vähemmän kuin edellisenä vuonna. Konkurssiasioden määrä kasvoi selvästi. Myös velkajärjestelyasioissa oli havaittavissa kasvua. Riita-asioiden ja velkajärjestelyasioiden käsittelyaikaa ei saatu pidettyä ihan edellisen vuoden tasolla, vaan käsittelyajat pidentyivät muutamalla kuukaudella. Sen sijaan konkurssiasioden käsittelyaika oli 7,8 kuukautta, kun edellisenä vuonna se oli 8,5 kuukautta. Rikosasioita saapui ja ratkaistiin vähemmän kuin edellisenä vuonna ja jäimme tulostavoitteesta. Pakkokeinoasiat kasvoivat voimakkaasti, mutta lähestymiskieltojen määrä väheni reilusti. Rikosasioiden keskimääräinen käsittelyaika kasvoi kuukaudella.

Asiaryhmäkohtaiset tilastot

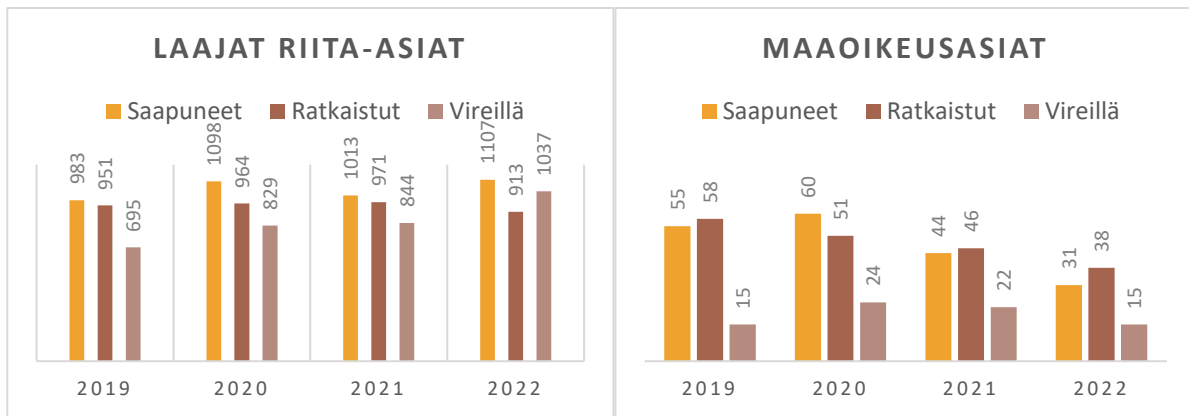
Riidattomat velkomusasiat

Riidattomia velkomusasioiden saapui ja ratkaistiin vähemmän kuin edellisenä vuonna. Niitä saapui hieman yli 76000 ja ratkaistiin yli 73000 asiaa. Keskimääräinen käsittelyaika niissä oli 2,5 kuukautta. Vireillä vuoden 2022 lopussa oli 18573 asiaa.

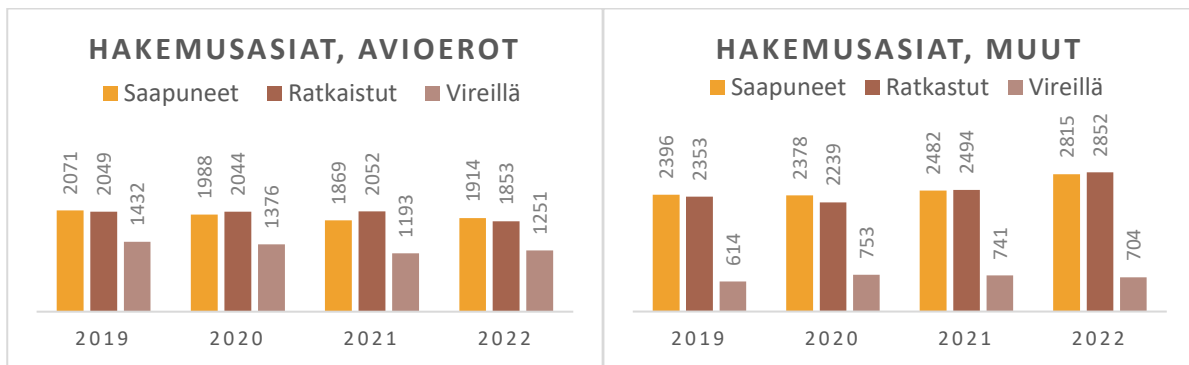
Laajat riita-asiat ja maa-oikeusasiat

Laajoja riita-asioita saapui enemmän kuin edellisenä vuonna 1107 ja niitä ratkaistiin 913. Riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika pidentyi edellisvuodesta ollen 9,6 kuukautta. Vireillä vuoden lopussa oli 1037 riita-asiaa. Maa-oikeusasioiden määrä väheni edelleen edellisiin vuosiin verrattuna. Riita-asioissa järjestettiin lähes 140 sovittelua eli kaikista riita-asioista noin 12 % ohjautui sovitteluun, mikä on vastaava määrä kuin vuonna 2021. Sovitelluista asioista noin 73 %:ssa päästiin sovintoon.

Avioerot ja muut hakemusasiat

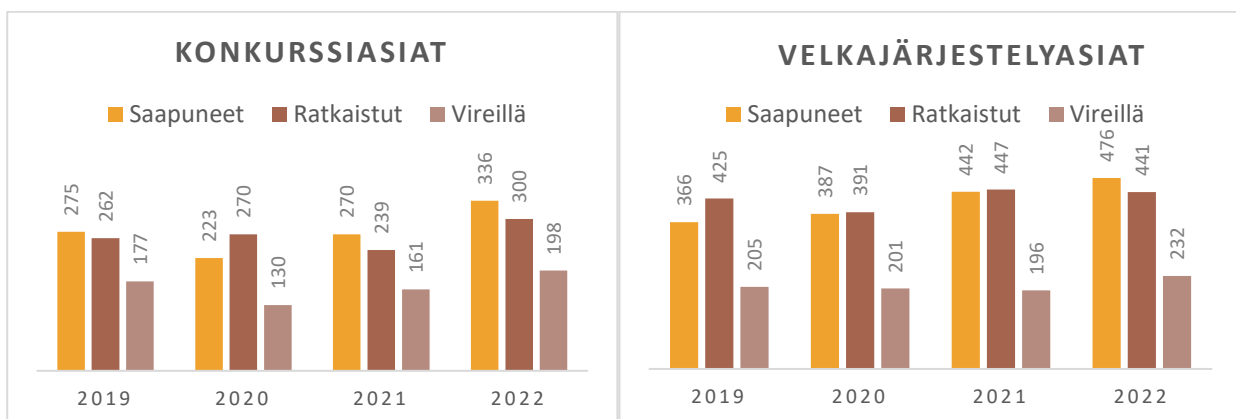
Avioeroja saapui hieman edellistä vuotta enemmän ja niitä ratkaistiin 1853 eli vähemmän kuin edellisenä vuonna. Muita hakemusasioita saapui 2815 ja ratkaistiin 2852 eli huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Velkajärjestely- ja konkurssiasiat

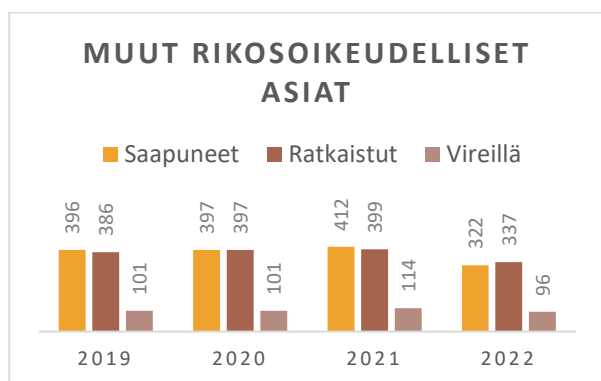
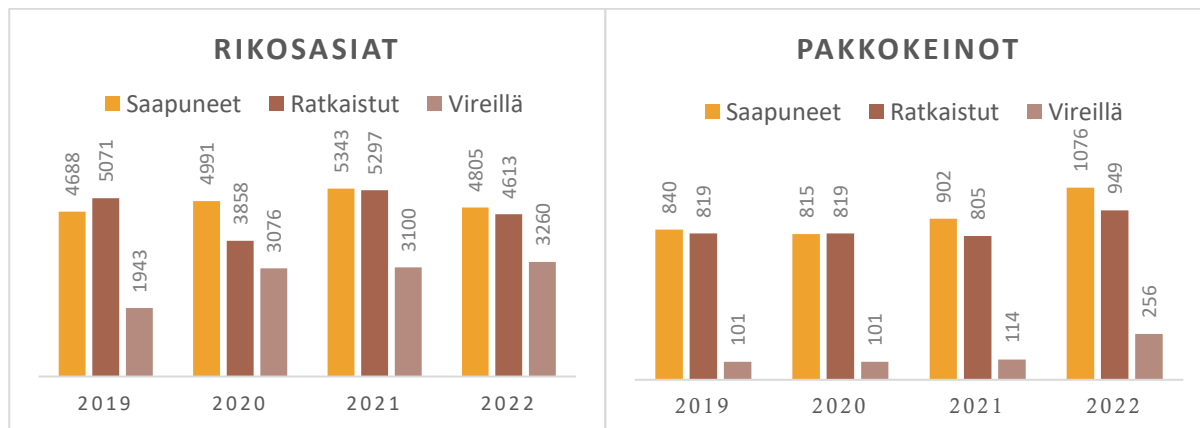
Velkajärjestelyjä saapui 476 eli 34 asiaa enemmän kuin vuonna 2021 ja ratkaistiin 441 asiaa. Velkajärjestelyjen keskimääräinen käsittelyaika oli 5,8 kuukautta. Vuoden lopussa vireillä oli 232 velkajärjestelyasiaa.

Konkurssiasioita saapui 336 ja ratkaistiin yli 60 asiaa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Keskimääräinen käsittelyaika lyheni ja oli 7,8 kuukautta, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 8,5 kuukautta. Vuoden lopussa vireillä oli 198 asiaa.

Rikosasiat

Vuonna 2022 varsinaisia rikosasioita saapui ja ratkottiin vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta pakkokeinoasioiden kasvu jatkui edellisiin vuosiin verrattuna. Varsinaisia rikosasioita saapui 4805 ja ratkaistiin yhteensä 4613. Pakkokeinoasioita saapui 1076 ja ratkaistiin 949. Käräjänotaarit ratkaisivat kirjallisessa menettelyssä 415 ja kärjäjätuomarit 599 asiaa. Käräjänotaarit ratkaisivat lautamieskokoonpanossa 49 ja kärjäjätuomarit 206 asiaa. Vuoden lopussa vireillä oli 3260 varsinaista rikosasiaa.

Haastemiesten tiedoksiannot

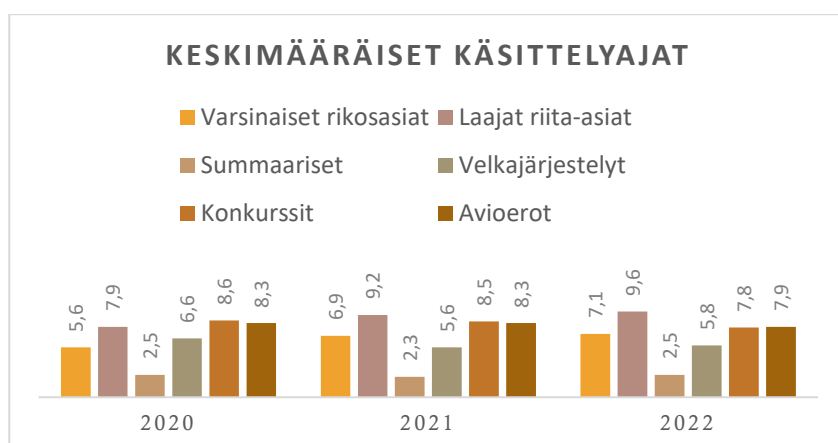
Haastemiesten antamia tiedoksiantoja saapui yhteensä hieman yli 60 000, mikä edellisvuoteen verrattuna on hieman vähemmän. Saapuneista rikoshaasteita annettiin tiedoksi 12067. Puhelintiedoksiannot ja ei tavoitettujen määrä pienentyi hieman. Esteet pysyivät lähes samana. Ajettuja ajokilometrejä syntyi haastemiehille yhteensä 107 375 kilometriä.

HAASTE MIESTEN TIEDOKSIANNOT 2019-2022

	2019	2020	2021	2022
Onnistuneiden ja esteiden yhteismäärä	59973	58314	61196	60460
Rikoshaasteet	11325	9884	11722	12067
Muut valtion virallistiedoksiannot	372	325	376	335
Kirjalliset haasteet	43156	45091	45983	44882
Muut tiedoksiannot	3020	2259	3115	3176
Puhelintiedoksiannot	30138	32420	34581	33259
Esteet	4249	6484	8909	8818
Ei tavoitettu	1457	2015	3513	3362
Siirto toiseen käräjäoikeuteen	1758	2552	2816	3413

Käsittelyajat

Keskimääräinen käsittelyaika pysyi vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna lähes samalla tasolla. Varsinaisissa rikosasioissa ja velkajärjestelyasioissa käsittelyaika piteni noin 0,2 kuukaudella sekä laajoissa riita-asioissa 0,4 kuukaudella. Vuoteen 2020 verrattuna rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden käsittelyajat ovat kuitenkin pidentyneet yli kuukaudella. Summaarisissa asioissa käsittelyaika piteni 0,2 kuukaudella, mutta on edelleen vuotta 2020 vastaavalla tasolla. Käsittelyaika puolestaan lyheni hieman konkurssiasioissa (0,7 kk) ja avioeroasioissa (0,4 kk).

Tuottavuus ja taloudellisuus

Käräjäoikeuden toimintaa seurataan tuottavuus- ja taloudellisuuslukujen avulla. Tulostavoitteista sovittiin lokakuussa 2021 Tuomioistuinviraston kanssa käydyissä tulosneuvotteluissa. Käräjäoikeuden tavoitteena oli ratkaista vuonna 2022 yhteensä 95 750 asiaa, joista riidattomia summaarisia arvioitiin olevan 81 000, riitautuneita summaarisia 1000, rikosasioita 5400, laajoja riita-asioita 1000, pakkokeinoasioita 800, sakonmuuntoasioita 800, maa oikeusasioita 40, avioeroja 2150, muita hakemusasioita 2400, velkajärjestelyjä 450 ja konkurssveja 300. Edellä kuvatusti käräjäoikeus ei kaikilta osin saavuttanut näitä tavoitteita.

Tuottavuusluku saadaan painottamalla eri asiamäärät niiden arvioidun työllistämisaikutuksen osoittamalla painokertoimella ja jakamalla näin saatu luku henkilötyövuosimäärällä. Taloudellisuusluku saadaan jakamalla käräjäoikeuden käyttämä määräraha painotetulla työmäärällä.

Vuonna 2022 käräjäoikeuksien valtakunnallisessa vertailussa toiminnan taloudellisuutta kuvaava luku oli keskiarvoltaan 797. Tuottavuuden asteikolla valtakunnallinen keskiarvo jäi 95:een, vaikka tavoite oli 116. Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuottavuustavoite oli 112 ja taloudellisuustavoite (ilman toimitilavuokria) 564 euroa/ratkaistu asia. Käräjäoikeus ei saavuttanut tavoitteita tuottavuuden ollessa 97 ja taloudellisuuden 666. Tähän vaikuttivat edellä todetut lisäresurssit, niiden edellyttämä henkilöstömäärärahojen lisäys sekä yleinen hintojen nousun vaikutus eri palvelujen kustannuksiin. Käräjäoikeus kuitenkin ylitti valtakunnalliset keskiarvot sekä tuottavuudessa että taloudellisuudessa.

Vuonna 2021 vastaavat tavoitteet Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa olivat tuottavuus 133 ja taloudellisuus 476, joita käräjäoikeus ei edellisvuonnaakaan saavuttanut (toteumat 131 ja 543). Vuosien 2021 ja 2022 arvot eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia keskenään, koska niiden pohjana olevan painotetun työmäärän kertoimia on muutettu vuodelle 2022.

	Tavoite	Toteutunut
Saapuneet asiat:	95760	90393
Ratkaistut asiat:	95760	86607
Painotettu työmäärä:	23437	21244
Henkilötyövuodet (htv):	210,7	214
Toimintamenot (€)	13 228 660	14 152 812
Tuottavuus:	112	97
Taloudellisuus:	564	666

Muu toiminta

Hallinto ja toiminnan kehittäminen

Käräjäoikeuden hallintoa vuonna 2022 työllisti erityisesti henkilöstövaihdokset hallinnon ydintiimissä, mikä edellytti säännönmukaisen toiminnan ohella perehdytystä. Lisäksi hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmä HILDA otettiin käyttöön toukokuussa 2022, mikä edellytti toimintatapojen ja hallinnollisten prosessien suunnittelua ja kehittämistä. Käräjäoikeuden hallinto-osasto valmistautui järjestelmän käyttöönottoon mm. laatimalla asiasta toiminnanmuutossuunnitelman sekä koulutti muuta henkilöstöä. HILDA mahdollistaa hallintoasioiden täysin sähköisen käsittelyn, allekirjoituksen ja arkistoinnin, joten loikkaus vanhasta toimintatavasta uuteen ketterämpään muotoon oli iso, mutta toimiva. Lisäksi hallinto-osastolle kuuluvaa kirjaamo- ja asiakaspalvelutoimintaa yhdenmukaistettiin kanslioiden välillä.

Oman toimintansa kehittämiseksi käräjäoikeudessa on edellä mainitun KAIKU-kehittämiprojektin lisäksi asetettu erilaisia työryhmiä ja toimikuntia. Strategiatyöskentelyyn liittyen toimintatapojen yhtenäistämiseksi asetettiin *Lainkäytön työnjaon arviointi- ja kehittämistyöryhmä*, jonka tehtävänä on arvioida lainkäyttöosastojen sekä hakemus-summaarisen osaston lainkäyttötyötä sekä erityisesti töiden jakoa tuomareille ja notaareille sekä esittää niiden kehittämistä koskevia ehdotuksia. Jo aiemmin asetetut toimintatapojen yhdenmukaistamiseen tähtäävät työryhmät, kuten *rikoskäsikirjan laatimisesta vastaava työryhmä* jatkoi toimintaansa. Uutena asetettiin *virkistystoimikunta* suunnittelemaan käräjäoikeuden yhteisiä virkistystilaisuuksia. Lisäksi käräjäoikeudessa on asetettuna *yhteistoimintakomitea*, *työsuojelutoimikunta* sekä *koulutustoimikunta*, jotka kokoontuivat säännöllisesti. Lisäksi käräjäoikeudessa on *arkistotyöryhmä* ja *tietoturvaryhmä*.

Käräjäoikeudessa yhtenäistettiin ja päivitettiin hallinnollista ohjeistusta. Vuonna 2022 laadittiin tai päivitettiin seuraavat tavanomaista hallinnollista ohjeistusta laajemmat suunnitelmat tai toimintaohjeet: henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, työsuojelun toimintaohjelma ja kehittämissuunnitelma, turvallisuus- ja pelastussuunnitelma sekä seulontaohje. Työ valmius- ja varautumissuunnitelman sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittämiseksi käynnistettiin.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on muutostilanteestaan huolimatta pyrkinyt aktiivisesti osallistumaan tuomioistuinlaitoksen toiminnan kehittämiseen ja huolehtimaan myös muista kuin lainkäyttöön kuuluvista tehtävistä. Käräjäoikeus on vuonna 2022 ollut kuultavana Eduskunnan lakivaliokunnassa kaksi kertaa ja antanut sille kaksi kirjallista lausuntoa. Lisäksi käräjäoikeus on pyynnöstä antanut Tuomioistuinvirastolle neljä ja valtioneuvostolle kolme lausuntoa tai muuta kannanottoa vireillä olevista lainsäädäntömuutoksista, hallituksen esityksistä tai muista kehittämishankkeista.

Käräjäoikeuden edustaja oli mukana vireillä olevassa Tuomioistuinviraston johdolla toteutettavassa *tuomioistuinlaitoksen strategiatyössä* sekä tuomioistuinten työmäärän arviointiin liittyvässä *painokertoimia määrittävässä työskentelyssä*. Lisäksi käräjäoikeuden edustaja toimi sihteerinä oikeusministeriön asettamassa *oikeudenkäytön kehittämistyöryhmässä*, jossa arvioitiin tuomioistuinlaitoksen kehityssuuntia tuleville vuosikymmenille. Käräjäoikeus on osallistunut *käräjäoikeuksien yhteistyöverkoston* toimintaan ja nimennyt sen eri työryhmiin jäseniä.

Tietopalvelu

Vanha kirjasto-ohjelma tuli tiensä päähän ja uusi oikeusministeriön hallinnonalan yhteinen kirjastojärjestelmä otettiin käyttöön keväällä 2022. Ohjelmavirheiden korjausta tehtiin vielä alkuvuodesta, mutta keväällä pääsimme vihdoinkin lisäämään ja poistamaan niteitä uuteen järjestelmään ja julkaisemaan henkilökunnalle uuden asiakasliittymän. Uudessa järjestelmässä kirjat luetteloidaan ainoastaan kerran, jolloin hakuomaisuudet helpottuivat ja selkeytyivät.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeudella on perinteiset kirjastot Hyvinkäällä ja Vantaalla. Kirjastojen kokoelmaa kartutetaan uudella oikeuskirjallisuudella, mutta enenevässä määrin kirjoja tilataan harvakseltaan. Etätyö ja sähköinen aineisto perinteisen kirjaston tilalle on vähentänyt kirjastossa käyntejä, mutta tärkeimpiä hankittavia teoksia tilataan edelleen omaan kokoelmaan. Helsingin hovioikeuspiirillä on kattavat kirjastot, joista henkilökunta voi tarvittaessa lainata teoksia.

Oikeuskirjallisuus ja ajantasainen lainsäädäntö on myös vuosien varrella sähköistynyt ja perinteisen kirjaston tilalle aineisto on kattavasti löydettävissä verkosta. Sähköistymisen myötä tiedonhaku on helpottunut, eikä aineistoa tarvitse fyysisesti odottaa itselle vapautuvaksi.

Henkilöstö

Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa työskentelee yli 200 henkilöä, joista noin 150 Vantaalla ja noin 50 Hyvinkäällä. Henkilöstö jakautuu lainkäyttöhenkilökuntaan, kansliahenkilöstöön ja haastemiehiin. Lainkäyttöhenkilökuntaan kuuluvat kärjätuomarit ja tuomioistuinharjoittelua suorittavat kärjänotaarit. Kansliahenkilöstöön kuuluvat hallinnon sihteerit ja asiantuntijat, kirjaajat, arkistonhoitajat, kärjäsihteerit ja virastomestarit. Haastemiesten ryhmään kuuluvat haastemiesten esimiehet ja haastemiehet.

Vuonna 2022 kärjäoikeudessa työskenteli laamanni, hallintojohtaja, 53 kärjätuomaria, 1, maaoikeusinsinööri, 26 haastemiestä ja 112 kansliahenkilökuntaan kuuluvaa. Lisäksi kärjäoikeudessa työskenteli määräaikaista, osa-aikaista ja harjoittelijoita, joten työntekijöiden kokonaismäärä oli yli 220. Eläkkeelle vuonna 2022 jäi kaksi kärjäsihteeriä.

Kärjätuomarit käsittelevät riita- ja rikosasioita, riitaisia hakemusasioita sekä insolvenssiasioita. Laamanni osallistuu lainkäyttötoimintaan siinä määrin kuin hänen hallinnolliset tehtävät sen sallivat. Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa on nimettynä vastuutuomarit tiettyihin asiaryhmiin ja tehtäviin, jonka avulla erityisosaamista vaativista tehtäväkokonaisuuksista nimetty vastuutuomari huolehtii. Maaoikeusinsinöörillä on toimivalta maaoikeuden käsiteltäväksi kuuluvissa kiinteistöasioissa.

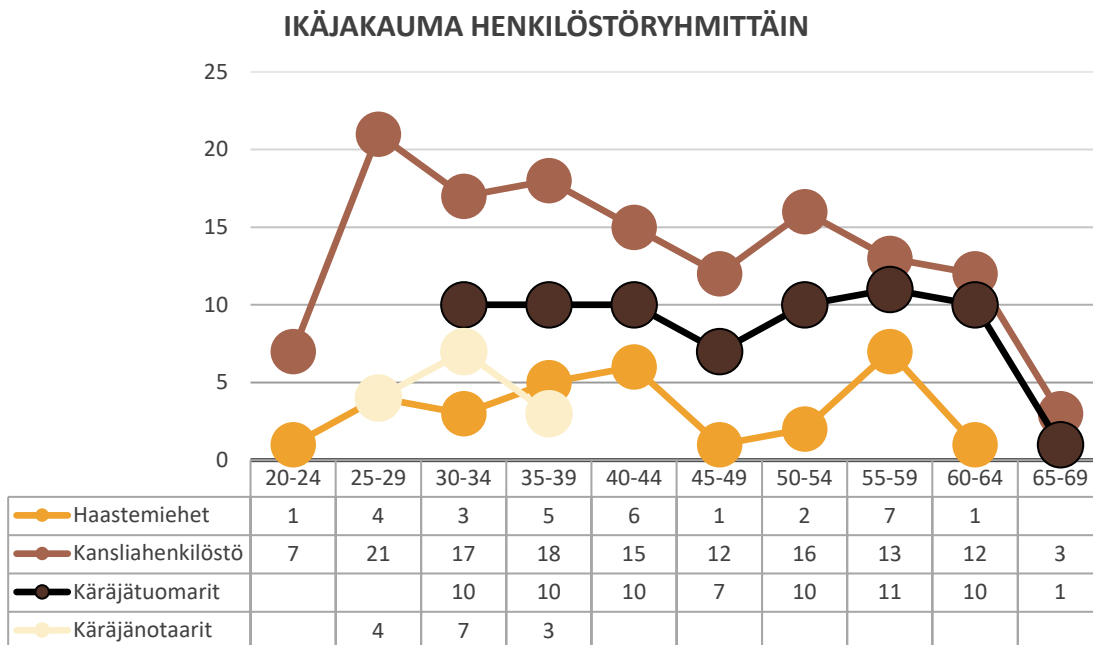
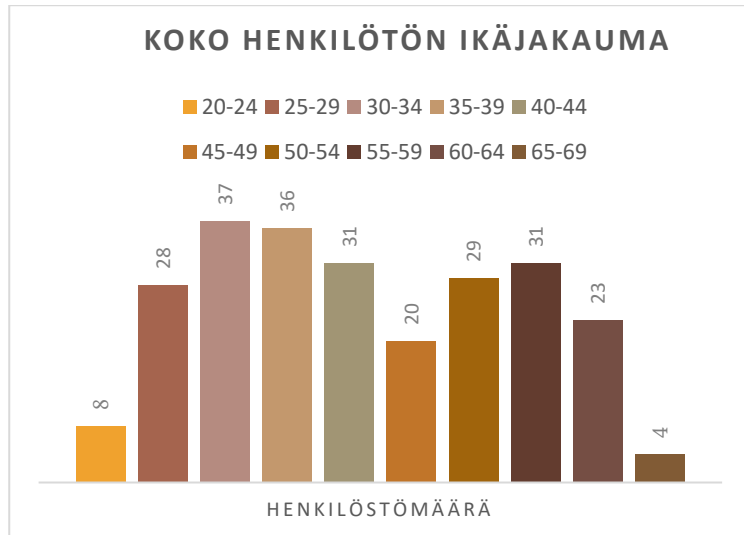
Oikeustieteellisen loppututkinnon suorittaneet kärjänotaarit saavat varatuomarin arvonimen vuoden tuomioistuinharjoittelun jälkeen. Kärjänotaareiden harjoittelu toteutetaan kärjänotaarien harjoittelusuunnitelman mukaisesti, jossa kärjänotaari monipuolisesti ja käytännönläheisesti perehtyy kärjäoikeuden toimintaan, saa kokemusta tuomarintehtävistä sekä tutustuu tuomarin rooliin ja ajattelutapaan.

Kansliahenkilökunta toimii vaativissa toimistotehtävissä. Kärjäsihteerit vastaavat monista asioiden valmistelutehtävistä, istunnon järjestämiseen liittyvistä toimenpiteistä, pöytäkirjan pitämisestä istunnossa, asiakaspalvelusta sekä jälkitöistä kansliassa. Hakemus-summaarisella osastolla erityisen koulutuksen saaneet kärjäsihteerit ratkaisevat riidattomia summaarisia asioita ja avioeroasioita sekä avustavat tuomareita ja kärjänotaareita riidattomien asioiden käsittelyssä. Vireille tulevien asioiden kirjaamisesta ja kärjäoikeuden yleisestä asiakaspalvelusta huolehditaan kärjäoikeuden kirjaamossa, joka toimii molemmilla kansliapaikkakunnilla. Lisäksi kansliahenkilöstöä työskentelee kärjäoikeuden hallinnossa ja esimerkiksi arkistossa.

Haastemiehet toimittavat tiedoksiantoja tuomioistuimen tai muun viranomaisen tai yksityisen pyynnöstä päätöksiä, kutsuja, ilmoituksia tai muita asiakirjoja omalla toimialueellaan.

Ikärakenne

Henkilöstön ikäjakauma koko henkilöstön osalta on jakautunut melko tasaisesti pois lukien 20–24 ja 65–69 vuotiaat. Työuran eri vaiheissa olevat henkilöt ovat jakautuneen tasaisesti kaikissa henkilöstöryhmissä. Eläköityminen on myös huomioitu henkilöstösuunnittelussa.

Osaamisen kehittäminen

Käräjäoikeustyöskentely tulevaisuudessa asettaa osaamiselle tavoitteita, joita ovat esimerkiksi uusien toimintatapojen ja työmenetelmien oppiminen sekä tietojen omaksuminen, uudenlaiseen organisaatioon ja uusiin tehtäviin sopeutuminen, yhteistyön hallitseminen sekä lisääntyvän sähköisen työskentelyn oppiminen. Oppimisympäristöt muuttuvat ja koulutusmuodot uudistuvat. Kehityskeskusteluiden tärkeys korostuu osaamisen kehittämisen tarkkailussa. Se auttaa lisäämään vuorovaikutusta henkilöstön, esihenkilöiden ja johdon välillä sekä kartoittamaan henkilöstön osaamistason nykytilanteen ja mahdolliset kehittämisalueet. Virasto huolehtii, että riittävä ydinosaaminen säilyy ja kehittyy kaikissa henkilöstöryhmissä. Erityisalueilla osaamista syvennetään tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

Osaamisen kehittämiseen liittyvissä asioissa käräjäoikeuden tavoitteena on uusien toimintatapojen ja työmenetelmien oppimiseen kannustaminen sekä vastata työelämän muutoksista aiheutuviin osaamistarpeisiin. Käräjäoikeus kannustaa henkilöstön ammattitaidon ylläpitoon ja parantamiseen koko virkauran ajan. Koulutukset ja kehittämistoimenpiteet jatkuvat käräjäoikeudelle laaditun vuosittain päivitettävän henkilöstö- ja koulutussuunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on panostaan entistä enemmän myös käräjäoikeuden henkilöstön työhyvinvointiin.

Muun muassa määräaikaista virkasuhteista ja sijaisuuksista johtuva henkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa haasteita henkilökunnan osaamisen kehittämiseksi sekä osaamisen pysymiseksi virastossa. Rungas vaihtuvuus koskee erityisesti käräjäsihteereitä. Uusien työntekijöiden perehdyttämiseen on panostettu viime vuosina laatimalla jokaiselle työntekijälle henkilökohtainen perehdytysuunnitelma, jossa perehdytettävä tutustutetaan käräjäoikeuden organisaatioon, tehtäviin, työskentelytapoihin ja asianhallintajärjestelmiin sekä käsiteltäviin eri asiaryhmiin. Vuonna 2022 käräjäoikeudessa perehdytystä kehitettiin edelleen ottamalla käyttöön verkossa suoritettava perehdytyspolku. Perehdytys on valtionhallinnon yhteisessä verkko-oppimisalustassa eOppivassa suoritettavissa oman aikataulun mukaisesti itsenäisesti, mutta ohjatusti opittavien osioiden varaan mielekkäällä ja mielenkiintoisella tavalla. Uudistettu yleisperehdytysohjelma otettiin käyttöön vuoden 2023 alusta. eOppivassa tapahtuvaa perehdytyspolkua kehitetään edelleen ja tarkoituksena on laajentaa perehdytys myös lainkäytön puolelle sihteerin substanssitehtävien perehdytyksestä aloittaen.

Työhyvinvointi ja työsuojelu

Työkykyä ylläpitävä toiminta

Virastossa panostetaan työhyvinvointitoimintaan, jonka tavoitteena on pitää käräjäoikeuden työntekijät työ- ja toimintakykyisinä koko työuran ajan sekä myös sen jälkeen. Kulttuuri- ja liikuntaseteleitä käytettiin ahkerasti ja monipuolisesti. Työhyvinvointietu laajennettiin työmatka- ja hierontapalveluihin.

Toimintavuoden keväällä ja syksyllä toteutettiin koko henkilökunnalle suunnattu henkilöstön kehittämis- ja virkistyspäivä. Keväällä suuntasimme Nuuksiin Luontokeskus Haltiaan, jossa kuultiin henkilöstön mielipiteitä käräjäoikeuden strategian seurantarjestelmästä ja tulevan kauden toimintasuunnitelmasta. Iltapäivä vietettiin mieltä virkistäen esimerkiksi puujoogassa, pyöräillessä tai lenkkeillessä Espoon kansallispuiston upeissa maisemissa. Syksyllä keskityttiin työn voimavarojen lisäämiseen työterveyslaitoksen luennoin: Työhyvinvointi osana menestyvää työyhteisöä sekä kuormituksen hallintaan ja työn voimavarojen lisäämiseen. Helsingin yliopistosta saimme vieraaksemme professorin luennoimaan inhimillisten kohtaamisten voimasta ja jännitteistä. Päivä päättyi iltatilaisuuteen, joka järjestettiin Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden Hyvinkään kansliassa.

Työterveys ja työsuojelu

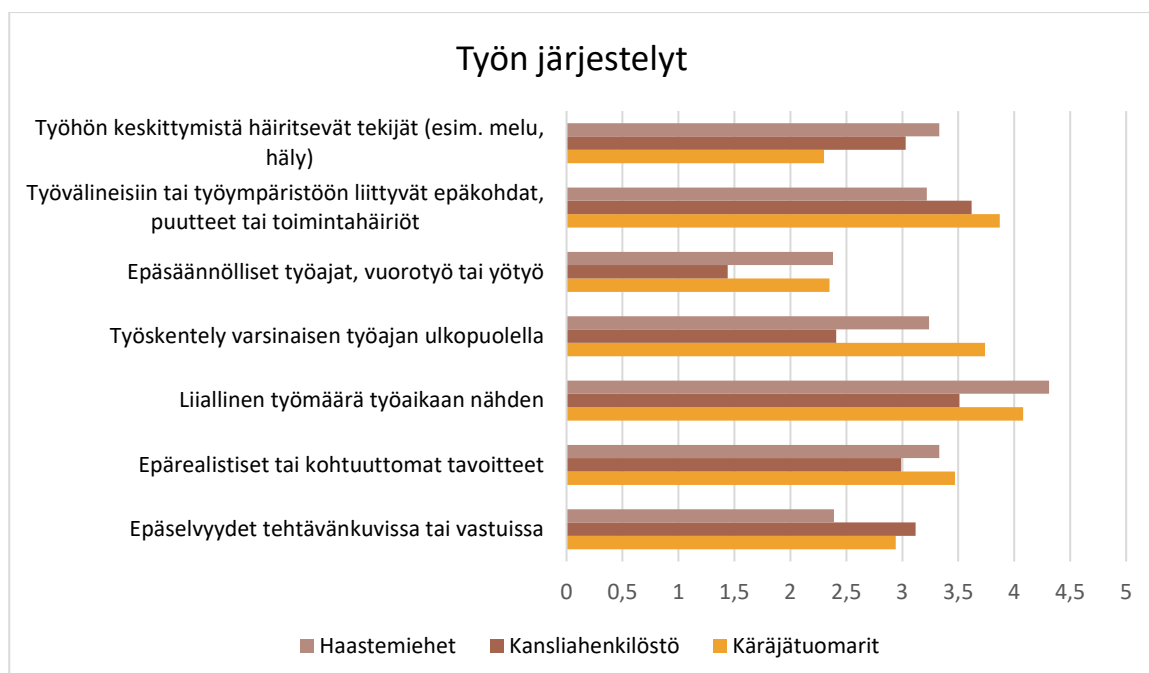
Suomen Terveystalo Oyj vastaa käräjäoikeuden työterveyshuollon järjestämisestä. Oikeusministeriön hallinnonalalle yhteisesti laaditussa sopimuksessa on määritelty toiminnan piiriin kuuluvat työterveyshuollon ja sairaanhoidon muodot. Työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti on toteutettu henkilöstön työhöntulotarkastukset sekä ikäryhmätarkastukset. Influenssarokotus järjestettiin halukkaille sekä haastemiehille työtehtävien edellyttämä laajempi rokotussuoja.

Työterveyshuolto on pidetty ajan tasalla käräjäoikeusuudistuksen etenemisestä. Henkilöstöllä on ollut mahdollisuus hyödyntää työterveyshuollon palveluita muutostilanteessa. Käräjäoikeudessa onkin toteutettu vuosina 2020 ja 2021 työpaikkaselvitykset henkilöstöryhmittäin (kansliahenkilöstö, kärjätuomarit, haastemiehet ja kärjänotaarit).

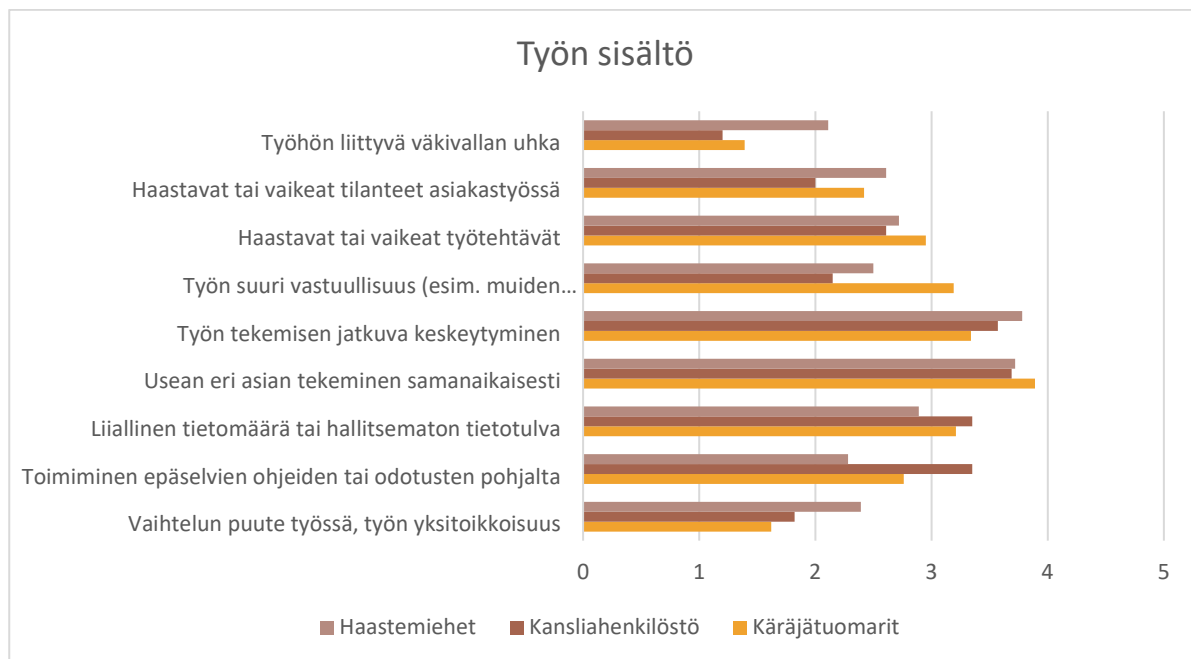
Aluehallintovirasto toteutti käräjäoikeudessa vuonna 2022 työsuojelutarkastuksen, jossa nousi esiin samat kuormitustekijät kuin aiemmin toteutetuissa työpaikkaselvityksessä. Selvitysten perusteella keskeisinä voimavaratekijöinä näyttäytyivät työyhteisö, mielenkiintoinen työ sekä turvattu toimeentulo. Kuormitustekijät liittyvät suurelta osin organisaatiouudistukseen, jonka toteutusta koronaepidemian edellyttämät poikkeusjärjestelyt hankaloittivat entisestään.

Alla on kuvattuna työsuojelutarkastuksen yhteydessä henkilöstölle toteutetun kyselyn tulokset. Niissä on kuvattu käräjäoikeudessa työskentelyn psykososiaalisia kuormitustekijöitä, jotka jakautuvat työjärjestelyihin, työn sisältöön ja työyhteisön sosiaaliseen toimivuuteen. Kaavioissa arvon 4 ylittävä tulos on huolestuttavan korkea, arvo 3,5–4 kohtalainen ja arvon 2,2 alittava tulos myönteinen tulos. Mitä korkeampi arvo siis on, sitä suurempana kuormitustekijänä se näyttäytyy työyhteisössä. Tulokset on esitetty henkilöstöryhmittäin.

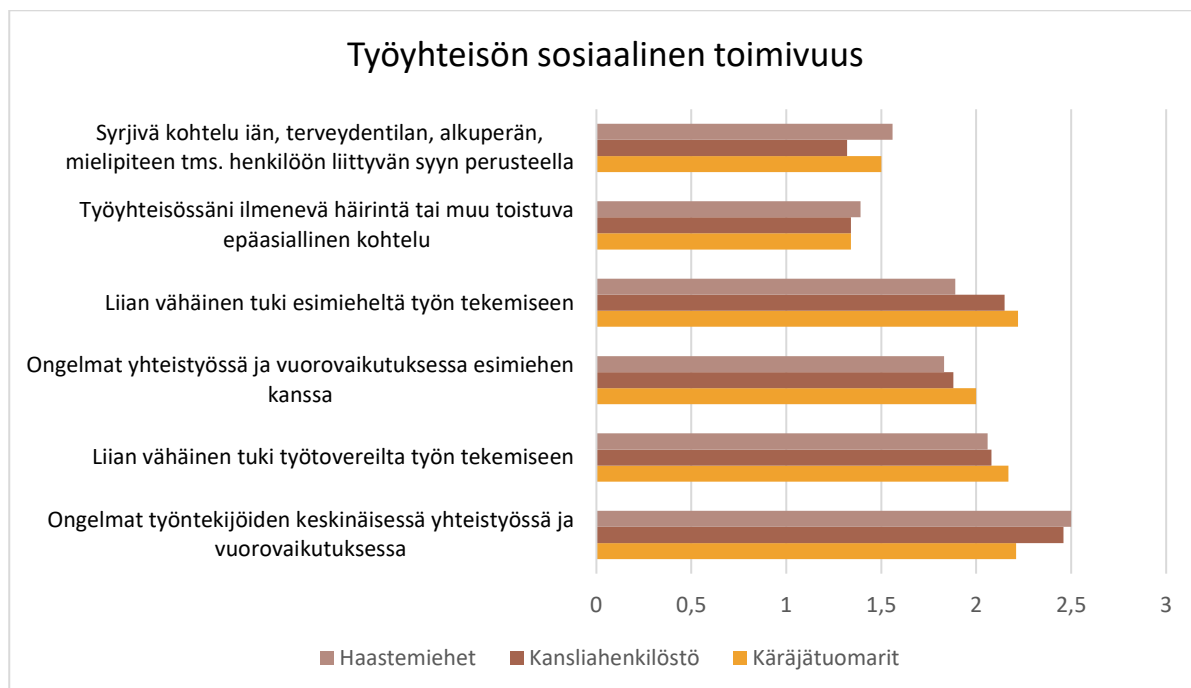
Kuormitustekijöiksi nousivat erityisesti muutosjohtamisen ja esimiestyön haasteet, työn organisointi, suuri työ määrä ja kiivas työtahti sekä tietojärjestelmien ja -tekniikan ongelmat. *Työn järjestelyihin* liittyvinä kohtina erityisesti liiallinen työ määrä korostui, jossa työaikain soveltamisalan ulkopuolella olevien haastemiesten ja tuomareiden vastausten arvot ylittivät jopa 4:n.

Työn sisältö sen sijaan koetaan mielekkääksi, mikä on käräjäoikeuden keskeinen vahvuus ja vetovoimatekijä työnantajana. Kuormittavana kuitenkin koetaan erityisesti työhön liittyvät jatkuvat keskeytykset sekä usean työn samanaikainen tekeminen. Myös tarvittavan tiedon määrän hallitseminen sekä ohjeistuksen puute koetaan jossain määrin haastavaksi. Näissäkin arvot olivat useissa henkilöstöryhmissä lähellä 4:ää. Keskeiset työn kuormituksen hillitsemiseen liittyvät toimenpiteet nivoutuvat yhteen käräjäoikeuden strategiatyöskentelyn kanssa, jonka painopisteenä on löytää yhteiset toimintatavat ja -kulttuuri useasta eri organisaatiosta yhteen kerätylle henkilöstölle.

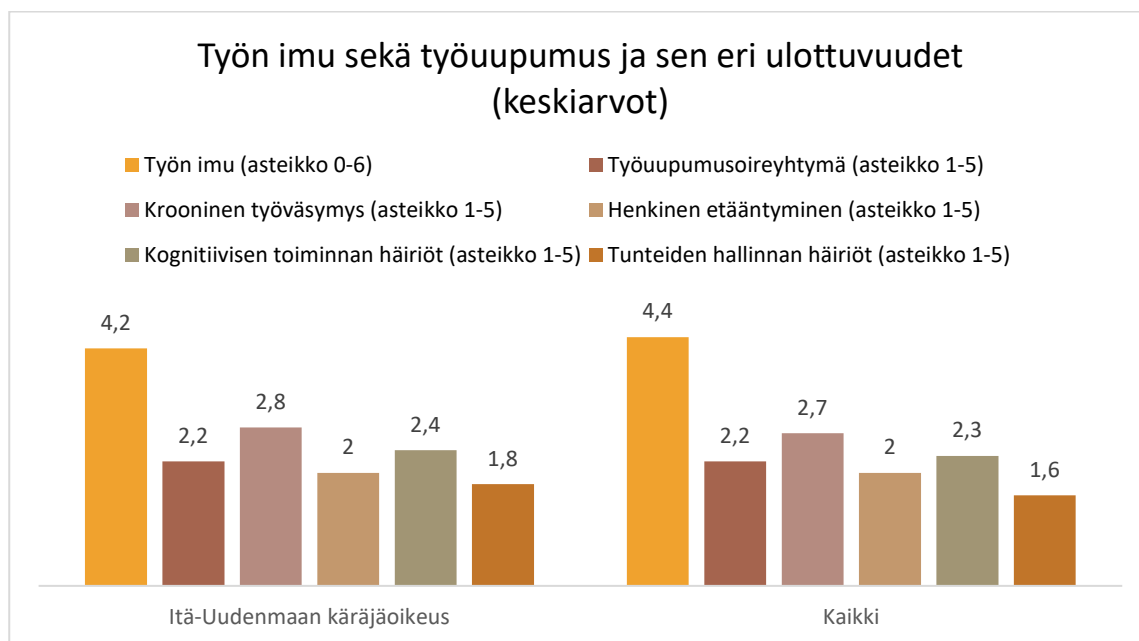
Kyselytulosten valossa *työyhteisön sosiaalinen toimivuus* näyttäytyy kuitenkin positiivisena ja osoittaa, että työyhteisössä on saatavilla johdon, esimiesten ja kollegoiden tukea, vuorovaikutus ja yhteistyö toimii eikä syrjintää tai häirintää ilmene. Tältä osin vastauksissa jäimme kaikilta kohdilta alle 2,5 keskiarvon, mitä voidaan pitää erinomaisena tuloksena.

Tuomioistuinvirasto teetti yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa tutkimushankkeen *"Hyvinvointi ja työolot tuomioistuimissa"*. Tutkimus oli yhteinen koko tuomioistuinlaitokselle. Tulokset olivat erittäin mielenkiintoisia ja vahvistivat käsitystä tuomioistuinlaitoksen hankalasta resurssitilanteesta ja henkilöstön kovasta kuormituksesta. Tulokset ovat samansuuntaisia, kuin mitä Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden kohdalla on edellä mainituissa selvityksissä havaittu. Tulosten perusteella verrattuna 13 vuoden takaiseen tutkimukseen työn kuormittavuus on tuomioistuimissa lisääntynyt, mutta johtaminen ja työn itsenäisyys ovat kehittyneet suotuisaan suuntaan. Tutkimus osoitti, että tuomioistuimissa työskentelevien työssä on työn imua ylläpitäviä ja työuupumusta ehkäiseviä voimavaroja, kuten myönteinen kokemus työn tuloksellisuudesta ja vaihtelevuudesta, sekä itsenäisyyttä että yhteisöllisyyttä ja ihmislähtöistä ja oikeudenmukaista johtamista. Toisaalta monet kokivat kuormittavina esimerkiksi työn määrän kohtuuttomuuden, työn valumisen vapaa-ajalle, monesta suunnasta tulevat odotukset sekä tietojärjestelmäongelmat. Huolestuttavana on pidettävä sitä, että Työterveyslaitoksen uuden työuupumuksen liikennevalomallin mukaan henkilöstöstä 17 %:lla oli kohonnut riski työuupua ja kahdeksan prosenttia vastaajista kärsi todennäköisestä työuupumuksesta.

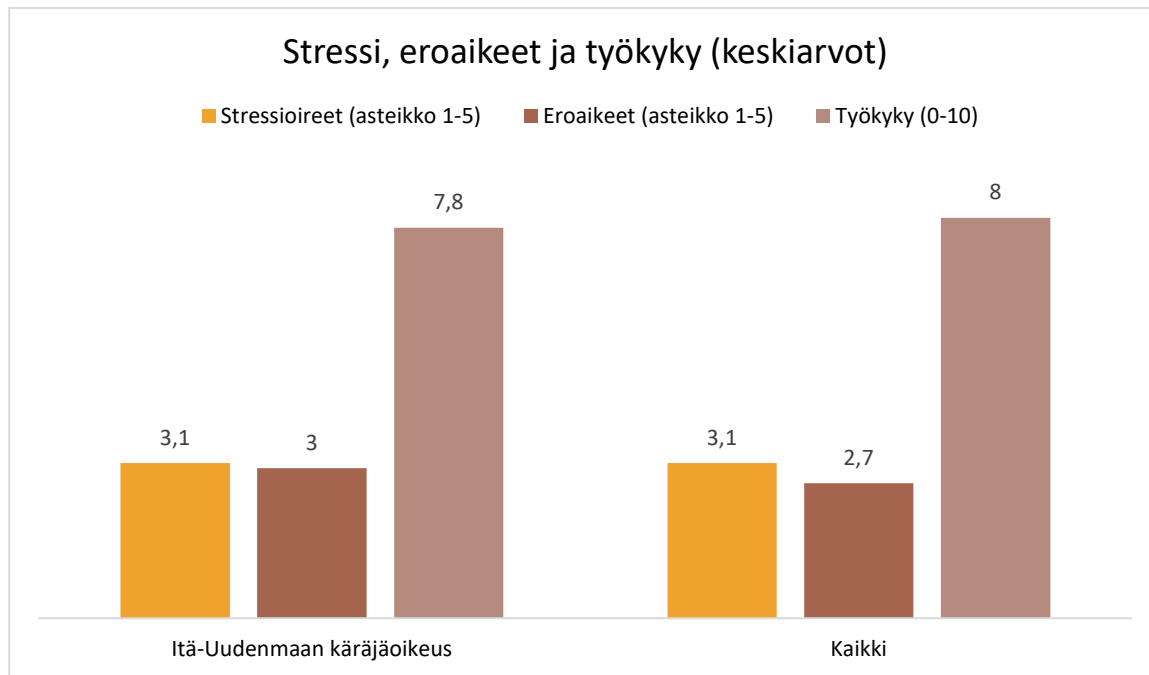
Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden virastokohtaiset tulokset olivat lähes kauttaaltaan hieman valtakunnallista tasoa alemmat. Tämä ei ollut sinänsä yllättävää, koska yleisesti tunnettua on, että Uudenmaan isot tuomioistuimet kärsivät jutturuuhkasta muuta maata enemmän. Myös rakenneuudistuksen toteuttaminen on luonnollisesti vaatinut meiltä paljon voimavaroja, eikä lisäresursseja sen toteuttamiseen ole saatu. Positiivisena voidaan kuitenkin pitää esimerkiksi sitä, että myös meillä johtaminen koetaan palvelevaksi ja siten työhyvinvointia tukevaksi.

Alla on kuvattuna työnimuun sekä työuupumukseen ja työkykyyn liittyviä tekijöitä kaavioissa, joissa Itä-Uudenmaan käräjäoikeutta verrataan muihin tuomioistuimiin. Niiden perusteella on havaittavissa, että käräjäoikeudessamme koetaan hieman valtakunnallista keskiarvoa vähemmän työn imua. Toisaalta krooninen työväsymys, kognitiivisen toiminnan sekä tunteiden hallinnon häiriöt ovat hieman valtakunnallista tasoa yleisempiä.

Stressioireiden kokemuksessa ei ole eroa valtakunnalliseen tasoon nähden. Sen sijaan eroaikoita Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden henkilöstössä oli hieman useammalla kuin valtakunnallisesti keskimäärin. Myös työkyky on hieman valtakunnallista tasoa alempi.

Merkittäviä poikkeamia ei valtakunnalliseen tasoon kuitenkaan ollut havaittavissa, mitä voidaan pitää positiivisena ottaen huomioon käräjäoikeuden jo vuosia kestäneen muutostilanteen ja sen aiheuttaman ylimääräisen työkuormituksen.

Etätyö

Koronapandemian myötä etsittiin uusia työnteon tapoja ja huomattiin, että etätyö voi olla toimivaa ja monesti myös tehokkaampaa kuin itse virastolla työskentely. Etätyön määrän on kasvanut selvästi ja etätyöstä on tullut lähes säännöllistä niin käräjätuomareille kuin kansliahenkilöstöllekin. Erityisesti kansliahenkilökunnalle etätyö on mahdollistanut uusia työnteon muotoja ja vapautta valita oma työympäristö. Etätyö on koettu joustavaksi ja se on siten lisännyt työhyvinvointia.

Etätyö on siis tullut jäädäkseen. Käräjäoikeus vakiinnutti etätyön osaksi säännönmukaista toimintaansa päivittämällä pandemian jälkeisen etätyöohjeen sellaiseksi, että myös kansliahenkilöstöllä on mahdollisuus tehdä varsin laajasti etätyötä. Ohjeen määritelmän mukaisesti etätyön määrä on riippuvainen tehtävästä, mutta työtehtävien salliessa etätyötä voi tehdä jopa 12 päivää kuukaudessa.

Työtehtävät huomioon ottaen etätyö ei kuitenkaan ole aina mahdollista. Käräjäoikeudessa on paljon toimintoja, jotka edellyttävät läsnäoloa. Hyvänä esimerkkinä ovat käräjäoikeuden istunnot, joissa omat työntekijämme edelleen lähtökohtaisesti ovat läsnä, vaikka asianosaiset osallistuisivatkin etäyhteyden välityksellä. Lisäksi yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä edistää se, että työtä tehdään myös läsnä työntekijöiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Pyrimme jatkuvasti löytämään keinoja työyhteisön ja me hengen ylläpitämiseksi tässä uudentyypisessä työskentelykulttuurissa.

Näkymät vuodelle 2023

Käräjäoikeuden Vantaan oikeustalohankeen suunnittelu etenee. Suunnitelmissa on, että toimitilat rakentuvat nykyisen Kielotien oikeustalon peruskorjattaviin tiloihin ja uudisosa, joka rakennettaisiin purettavan poliisitalon paikalle ja kiinteäksi osaksi säilytettävän oikeustalon yhteyteen. Samaan oikeustaloon kanssamme sijoitettaisiin Syyttäjälaitoksen, Ulosottolaitoksen sekä oikeusapu- ja edunvalvontapiirien palveluita ja henkilöstöä. Hanke odottaa edelleen virallista Valtioneuvoston rahoituskannanottoa, joka saataneen keväällä 2023. Hankkeen on määrä valmistua siten, että käräjäoikeus pääsee muuttamaan uudistettuihin Vantaan oikeustalon tiloihin vuonna 2026.

AIPA-asianhallintajärjestelmä laajenee rikosasioihin. Hankkeen aikataulu on viivästynyt, mutta tämän hetkisen arvion mukaan Rikos-AIPA otetaan käyttöön loppuvuodesta 2023.

Käräjäoikeus on ottamassa sähköisen info-järjestelmän testikäyttöön Vantaan kansliassa keväällä 2023. Järjestelmän on määrä helpottaa asiakkaidemme asiointia käsittelyjen ja istuntosalien löydettävyyttä parantamalla.

Käräjäoikeuden strategisina painotuksina tulee edelleen olemaan toimintatapojen yhtenäistäminen, yhteishengen kehittäminen, työnkuvien selkiyttäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja perehdytykseen panostaminen. Vuonna 2023 on määrä toteuttaa käräjäoikeuden esimiehille ja henkilöstölle ihmistyyppien tuntemukseen syventyvä valmennusohjelma, jonka tavoitteena on edistää edellä mainittujen strategisten tavoitteiden toteutumista. Käräjäoikeus haki tähän projektiin Valtiokonttorin KAIKU-rahoitusta, jota ei kuitenkaan enää myönnetty lisää.

ITÄ-UUDENMAAN KÄRÄJÄOIKEUS

Vantaan kanslia

Teknobulevardi 3–5 E

01530 VANTAA

Hyvinkään kanslia

Urakankatu 1 A

05900 Hyvinkää

Porvoon toimii istuntopaikkana. Haastemiespalvelut säilyvät Porvoossa.

Järvenpään toimipaikka on lakannut 1.3.2020. Haastemiespalvelut säilyvät Järvenpäässä.

ita-uusimaa.ko@oikeus.fi

puh. 029 56 45200

<https://www.oikeus.fi/karajaoikeudet/ita-uudenmaankarajaoikeus/fi/>

